

Завдання щодо впровадження стратегічного бачення вищого керівництва у практичну діяльність компанії і показники результативності розглядаються як в'язівні ланки між такими поняттями як стратегія та операційна діяльність. Завдання поширюються в компанії зверху вниз, а показники проходять зворотний шлях – знизу вверху.

На найвищому рівні топ-менеджери формулюють стратегічне бачення – мету компанії. На найнижчому рівні піраміди показники можна розраховувати щоденно, щотижнево або щомісячно. На вищих рівнях вимірювання відбувається не так часто – один раз на квартал, півріччя, рік. Крім цього, на вищих рівнях піраміди перевагу треба надавати фінансовим показникам, які мають інтегруватися з нефінансовими (кількісними та якісними) показниками на нижчих рівнях таким чином, щоб керівництво компанії ясно бачило, які чинники впливають на найважливіші фінансові індикатори.

Піраміда результативності, як і інші подібні системи, дає змогу управляти результативністю на рівні компанії або окремого бізнес-підрозділу. Крім цього, в сучасних торговельних компаніях розробляються комплексні заходи і системи управління результативністю на індивідуальному рівні – тобто рівні конкретного менеджера чи працівника.

Отже, для успішного управління торговельними компаніями в умовах зростаючої конкуренції вони повинні не тільки визначати основні цілі, пріоритети і критерії ефективності у своїй діяльності, але й впроваджувати комплексну систему управління результативністю, яка покликана забезпечувати підтримання високих результатів компанії на всіх рівнях – від корпоративного до індивідуального, від прибутковості бізнесу до продуктивності окремих операцій.

Література

1. Башнянин Г.І. Мікроекономічні ринкові системи: метрологічні проблеми аналізу ефективності функціонування / Г.І. Башнянин, І.М. Копич, І.О. Чупик. – Львів : ЛКА, 2001. – 182 с.
2. Росс Э. Формула розничной торговли / Э. Росс, К. Фипс // Вестник McKinsey. – 2004. – № 1 : Спеціальний випуск. – С. 2-11.
3. Кумар Н. Доверие в отношениях между производителем и ритейлером / Построение цепочки создания стоимости (Серия "Классика Harvard Business Review"). – Пер. с англ. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – С. 96-129.
4. Редченко К.І. Стратегічний аналіз у бізнесі. – 2-ге вид., доп. – Львів : Новий Світ-2000, Альтаїр-2002, 2003. – 272 с.
5. Bernthal P., Sumlin R., Davis P., Roger B. Performance Management Practices Survey Report. – Bridgeville: Development Dimensions International, 2006. – 4 p.

УДК 330.142.26+658.4

Доц. Т.А. Городня, канд. екон. наук,
магістрант О.Ю. Личак – Львівська КА

ЕКОНОМІЧНА НЕОБХІДНІСТЬ ОБІГОВИХ КОШТІВ, ЇХ СТРУКТУРА І СКЛАД

Окреслено розуміння обігових коштів, висвітлено проблему необхідності обігових коштів, яка повинна вирішуватись на основі узгодженого застосування теоретичного і практичного апарату. Наведено поетапну діагностику обігових коштів.

*Assoc. prof. O.Yu. Lychak; undergraduate T.A. Gorodnya –
L'viv commercial academy*

Economic necessity of circulating assets, their structure and composition

In the article outlined understanding of circulating assets, the problem of necessity of circulating assets, which must decide on the basis of the concerted application of theoretical and practical vehicle and include the decision of ponderable problems, is lighted up. Stage-by-stage diagnostics of circulating assets is resulted.

Сьогодні, коли економіка України переходить на ринкові методи функціонування, кожне підприємство саме відповідає за себе. Знов створені і вже діючі підприємства самі вирішують, яку продукцію випускати, за якими цінами реалізовувати. З цього приводу важливість і актуальність проблеми організації обігових коштів беззаперечно. Саме, поряд з основними, забезпечують діяльність підприємства. Немає обігових коштів – немає виробництва.

Недостатність джерел формування обігових коштів призводить до недофінансування господарської діяльності та до фінансових ускладнень. Наявність зайвих джерел обігових коштів на підприємстві сприяє створенню наднормативних запасів товарно-матеріальних цінностей, відволіканню цих коштів з господарського обігу, зниженню відповідальності за їх цільове й раціональне використання як власних, так і позичених.

Діяльність суб'єктів господарювання щодо створення та реалізації продукції здійснюється в процесі поєднання основних виробничих фондів, обігових фондів і самої праці. На відміну від основних виробничих фондів, обігові фонди споживаються в одному виробничому циклі і їхня вартість повністю переноситься на вартість виготовленої продукції. При цьому одна їхня частина в речовій формі входить у створений продукт і набирає товарної форми, в якій її буде використано споживачем. Інша частина також повністю споживається в процесі виробництва, але, втрачаючи свою споживну вартість [5, с. 77-81].

Серед відомих науковців, які в своїх працях детально розглядали питання аналізу обігових коштів, необхідно відзначити таких зарубіжних вчених, як Велми А. Глен, Сигел Дж., Шим Дж, Е.С. Хендріксен, а також вітчизняних Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Грабову, Ю.К. Гришкунайте, Н.В. Дубенко, А.Г. Загороднього, А.Ш. Маргуліс та інших. Фінансовий аспект формування та використання обігових коштів висвітлені у працях І.А. Бланка, О.Д. Василика, проф. Н.В. Колчина, Д.С. Молякова та ін. Питання управління та контролю обігових коштів розглядають Л.В. Пан, Р.С. Сорока. Економічний аспект формування та використання обігових коштів висвітлені у працях А.Н. Бородавкіна, Г.О. Крамаренко та інших вчених.

В економічній літературі існують різні підходи до визначення сутності обігових коштів. Дехто з економістів спрощено трактує їх як "предмети праці", "матеріальні активи", "гроші, що обертаються". Найчастіше можна натрапити на два визначення обігових коштів.

По-перше, обігові кошти – це грошові ресурси, які вкладено в обігові виробничі фонди і фонди обігу для забезпечення безперервного виробництва та реалізації виготовленої продукції.

По-друге, обігові кошти – це активи, які протягом одного виробничого циклу або одного календарного року можуть бути перетворені на гроші. Деякі автори таке саме визначення дають терміну "обігові кошти". Дехто вважає, що обігові кошти – це кошти, що їх вкладено в обігові активи підприємства і які використовуються або призначаються для використання у виробництві. Це свідчить про ідентичність, на їхню думку, понять – обігові кошти та обіговий капітал [1, с. 237-241].

У зарубіжній економічній літературі окремі автори визначають обігові кошти як обігові активи за мінусом короткотермінових зобов'язань. У такий спосіб дається визначення власних обігових коштів. Узагалі поняття "капітал" виступає в трьох формах: грошовій, продуктивній і товарній. Найбільш широке, загальне поняття капіталу відповідає його грошовій формі.

В економічній теорії "грошовий капітал" розглядають як вартісну форму всього капіталу, а не лише як певну суму грошей, що спрямовується в процесі господарсько-підприємницької діяльності на придбання засобів виробництва і предметів праці. Обігові кошти проходять три стадії кругообігу: грошову, виробничу й товарну. На першій стадії під час авансування капіталу здійснюється придбання й нагромадження необхідних виробничих запасів.

У господарському процесі авансується вартість для створення продукції: у розмірі вартості використаних виробничих запасів, перенесеної вартості основних фондів, витрат на саму працю (заробітна плата та пов'язані з нею витрати). Виробнича стадія кругообігу обігових коштів завершується випуском готової продукції, після чого настає стадія реалізації. На третій стадії авансування капіталу триває доти, доки товарна форма вартості не перетвориться на грошову [4, с. 96-106].

Отримання виручки від реалізації свідчить про корисність створеної суспільством вартості і про відтворення авансованого у ній капіталу. Грошова форма, якої набирають обігові кошти на третій стадії кругообігу, одночасно є і початковою стадією подальшого обігу капіталу. Склад і розміщення обігових коштів залежать від того, в якій сфері вони функціонують: виробнича, торгово-посередницька, сфера послуг (у тім числі фінансових). Обігові кошти підприємств класифікуються за такими ознаками: залежно від участі їх у кругообігу капіталу; за методами планування, принципами організації та регулювання; за джерелами формування; залежно від розміщення, умов організації виробництва й реалізації продукції.

Залежно від методів планування обігові кошти поділяють на нормовані та ненормовані. Необхідність розподілу обігових коштів на нормовані й ненормовані впливає з економічної доцільності досягнення найліпших результатів за найменших витрат. Установлення нормативів за окремими статтями обігових коштів уможливило забезпечення безперервної діяльності підприємства за умови оптимальних виробничих запасів, розмірів незавершеного виробництва, залишків готової продукції. До нормованих обігових коштів належать кошти у виробничих запасах, незавершеному виробництві та витратах майбутніх періодів, у залишках готової продукції на складах підприємств. Ненормовані обігові фонди містять фонди обігу, за винятком готової продукції на складі [3, с. 111-114].

За джерелами формування обігові кошти поділяють на: власні та прирівняні до власних; залучені та інші. Власні обігові кошти – це кошти, що постійно перебувають у розпорядженні підприємства і сформовані за рахунок власних ресурсів (прибуток і ін.). У процесі руху власні обігові кошти можуть замінюватися коштами, що є частиною власних, авансованих на оплату праці, але тимчасово вільними (у зв'язку з одноразовістю виплати заробітної плати). Ці кошти називаються прирівняними до власних, або стійкими пасивами. Класифікація обігових коштів має важливе значення, оскільки дає змогу підприємству визначити оптимальний склад і структуру, потребу та джерела формування обігових коштів. Від цього значною мірою залежить фінансовий стан підприємства [2, с. 36-42].

Склад обігових коштів – це сукупність окремих елементів обігових виробничих фондів і фондів обігу. Склад обігових коштів у різних галузях господарства може мати певні особливості. Так, у виробничій сфері основні статті обігових коштів – це сировина, основні матеріали, незавершене виробництво, готова продукція. В окремих галузях промисловості є статті обігових коштів, що характерні лише для них. Наприклад, у металургійній промисловості в обігових коштах враховується змінне обладнання, а у добувних галузях до витрат майбутніх періодів включають витрати на гірничопідготовчі роботи [6, с. 461-471].

Структура обігових коштів – це питома вага вартості окремих статей обігових виробничих фондів і фондів обігу в загальній сумі обігових коштів. Структура обігових коштів має значні перепади в окремих галузях господарства. Вона залежить від складу і структури витрат на виробництво, умов поставок матеріальних цінностей, умов реалізації продукції (виконаних робіт, наданих послуг), здійснення розрахунків.

Література

1. **Никитенко О.** Формування процесу ефективного управління фінансами підприємств в умовах ринку // Торгівля і ринок України. – 2008. – Вип. 14. – Т. 2. – С. 237-241
2. **Воробйов Ю.М.** Формування власного фінансового капіталу підприємств // Фінанси України. – 2008. – № 6. – С. 36-42
3. **Іванов В.** Система управління фінансовими ресурсами ПФК / В. Иванов, Е. Степанова // Бизнес-информ. – 2008. – № 3-4. – С. 111-114
4. **Пойда К.П.** Фінансові ресурси підприємства / К.П. Пойда, Н.Н. Носик, С.С. Грабарчук // Фінанси України. – 2008. – № 1. – С. 96-106
5. **Хачатурян С.В.** Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація // Фінанси України. – 2008. – № 4. – С. 77-81
6. **Шубін О.** Стратегічне управління як основна частина системи менеджменту управління // Журнал європейської економіки. – 2008. – Т. 5. – № 4. – С. 467-471.

УДК 338.246

*Доц. О.Й. Жабинець, канд. екон. наук – Львівський ДУ
внутрішніх справ МВС України*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОГО СТРАХОВОГО ПРОСТОРУ

Проаналізовано основні моделі державного регулювання страхової діяльності, процеси інтернаціоналізації страхового бізнесу на європейському та світовому рівнях,